İLKÖĞRETİM BEŞİNCİ SINIFA DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERİN HİKÂYE UNSURLARINA İLİŞKİN BEKLENTİLERİ*

Mustafa BAŞARAN**
Hayati AKYOL***

Özet

Araştırmada ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin hikâye edici metinlere ilişkin tercihleri ve bu tercihlerin hangi değişkenlerden ne ölçüde etkilendiğinin tespiti amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda toplam 601 beşinci sınıf öğrencisi örneklem olarak alınmış ve bu öğrencilere araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu uygulanmıştır.

Uygulama sonucunda öğrencilerin hikâye unsurlarını ve hikâye konularını tercih etmeleri üzerinde cinsiyet ve öğrencinin ikamet ettiği yerleşim yeri değişkeninin oldukça fazla; okumaya karşı geliştirilen tutum ve akademik başarı düzeyinin ise orta seviyede etkisinin olduğu sonucu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hikâye Edici Metinler, Hikâye Unsurları

PREFERENCES OF THE PRIMARY EDUCATION 5TH-GRADE STUDENTS REGARDING THE ELEMENTS OF THE STORY

Abstract

The research was intended to determine the preferences of the 5th-grade students of the primary education regarding the narrative texts and to find out by which variables and to what extent these preferences are affected. To this end, a total of 601 5th-grade students were taken as the sample and the survey, developed by the researcher, was applied to these students.

As a result of the survey, it was discovered that the variables of sex and accommodation place of the students have huge effects on their preference for elements and subjects of the stories, and that the attitude that they develop to reading and the level of academic success have a moderate effect on their preference for elements and subjects of the stories.

Key Words: Narrative Texts, Narrative Text Elements

---

* Bu araştırma Prof. Dr. Hayati AKYOL danışmanlığında yapılan "İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Hikâye Edici Metinlere İlişkin Beklentileri" isimli doktora tezinin bir bölümünün özetidir.

** Arş. Gör. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, DENİZLİ, e-posta: mbasaran66@yahoo.com

*** Prof. Dr. Hayati AKYOL. Gazi Ün. Gazi Eğit. Fak. Sınıf Öğrt. Böl. ANKARA, e-posta: hakyol@gazi.edu.tr

1. GİRİŞ

Bu bölümde, hikâye edici metinler, hikâye edici metinleri oluşturan unsurlar ve hikâyelerde işlenen konulara ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Hikâye Edici Metinler

Tüm metinlerde ya bir olay ya bir fikir veya bir duygu anlatılır. Bu durumda, bir fikri anlatan metinleri, bilgi verici metin; duyguları anlatan metinleri şiir ve bir olayı anlatan metinleri de, hikâye edici metin olarak sınıflandırmak mümkündür (Cemiloğlu, 1998: 19). Bu yüzden böylesine geniş kapsamlı, sürekli gelişen, yeni türleri ortaya çıkan ve neredeyse insanlık tarihiyle yaşıt bir edebi tür olan hikâyenin tanımlanması oldukça zordur.

Hikâye maddesinin sözlüklerde, olmuş veya olması mümkün olayları yazılı ve sözlü olarak anlatma (Büyük Türkçe Sözlük, 1996: 492); gerçek veya uydurma ve ekseriya hisse kapmaya mahsus macera ve olayları nakletme, bir vaka ve macerayı sırasıyla anlatma, söyleme (Hayat Büyük Türk Sözlüğü, 1995); bir olayın sözlü ya da yazılı olarak anlatılması (Türkçe Sözlük, 1983) olarak tanımlandığı görülmektedir. Karailioğlu (2000: 347) ise hikâyeyi "hayatta olan veya olacak kanısı veren olayları belli bir ölçü ile anlatan, hayalde tasarlanan ilgi çekici birtakım olayları anlatarak okuyucuda heyecan veya zevk uyandıran yazı" olarak tanımlamıştır. Görüleceği üzere tüm tanımlarda "olay" ve "anlatma" kavramları kullanılmaktadır. Bu yüzden hikâyeyi, en basit manasıyla bir olayın anlatılması olarak tanımlamak mümkündür.

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere hikâye edici metinlerde asıl unsur olaydır. Diğer tüm unsurlar olayın etrafında birleşerek metni oluşturur. Hikâye, roman masal vb. metinlerde anlatılacak bir olayın varlığı hemen sezilir. Hikâye edici metinlerden olay çıkartıldığında geriye bir yığın sözcük kalır (Aktaş, 2003: 11-12).

Herkes hikâye edebilir. Ancak herkesin naklettiği hikâye, dinleyicide veya okuyucuda aynı hissi uyandırmaz. Bu yüzden bir hikâye, hem bir sanat ürünü olmalı hem de alıcıyı etkilemelidir. Her sanat dalında bir ham maddeyi (deneyim, düşünce, gözlem) belli bir seçme ve ayıklama sonucunda belli bir bakış açısıyla ile biçimlendirerek sunma söz konusudur. Sanatçının zihninde tasarladığı veya gördüğü "bir olayı" başkalarına aktarması ile de bir sanat ürünü olarak hikâye ortaya çıkar (Gürel, 1997). Ancak edebi bir ürün olarak hikâyelerde, herhangi bir olay değil bir şekilde yazarın dikkatini çekmiş, şaşırtmış veya rahatsız etmiş ve alıcının da dikkatini çekebilecek olaylar anlatılır (Ochs 1998: 199).

1.2. Hikâye Edici Metinleri Meydana Getiren Unsurlar

Bir hikâye edici metin bazen metne sindirilmiş bazen de açıkça görülebilecek birbiriyle ilişkili birçok unsurdan oluşur. Ancak bu unsurların tamamı, her hikâyede aynı şekilde görülmeyebilir. Literatürde hikâye unsurlarına ilişkin birbirinden çok az farklılık gösteren listelere rastlanılmaktadır. Ancak genel kabul doğrultusunda bu unsurları şu şekilde sıralamak mümkündür: Olay, kurgu, şahıs kadrosu, sahne, zaman, çatışma, motif ve tema (Kirszner ve Mandel 2004: 57-58; Yakıcı, 2005: 225; Aktaş ve Gündüz, 2002: 207; Çetişli, 2004: 57).

Araştırmada bu unsurlardan çatışma, şahıs kadrosu, zaman ve sahne incelenmiştir. Bu sebepten aşağıda sadece bu unsurlara ilişkin bilgi verilmiştir.

1.2.1. Çatışma (Problem Durumu)

Çatışma, hikâyenin yazıldığı durum, hikâyedeki olayların başlangıcında ortaya konan gerilimdir. Gerilim, iki karşı gücün mücadelesi olarak tanımlanabilir. Çatışma kahramanla, kahramanın amacına ulaşmasını engelleyen obje, olay veya diğer kahramanlar arasında olur ve hikâyedeki aksiyonu geliştiren temel faktördür (Kirszner ve Mandel, 2004: 83).

Hikâyede ilk dikkati çeken ve en önemli ögelerden biri çatışmadır. Zira insanın dikkatini kritik ve tehlikeli durumlar daha fazla çeker. Gerçi gerçek hayat tehlikeden çok, gündelik çalışmalar, kırıcı olmayan iletişimlerle doludur; ancak bu hayatı aktaran bir hikâyenin de okuyucunun dikkatini çekmeyeceği kolaylıkla söylenebilir. Örneğin her şeyin yolunda gittiği bir piknik, yaşayanları eğlendirebilir ancak yaşayanlar bu olayı anlatma, diğerleri ise dinleme ihtiyacı pek hissetmezler. Bu yüzden okuyucunun dikkat kesildiği, heyecanlandığı ve en fazla zevk aldığı bölüm de çatışmanın doruğa çıktığı kısımdır (Burroway ve Weinberg, 2003: 32, 34).

Bir hikâyedeki çatışmanın temelde dört şekilde görüldüğünü söylenebilir (Bolat, 2003:113; Sınar,1999 ve Lukens, 1995):

1. Kahramanın doğa ile çatışması: Kutup soğuğu, denizdeki fırtına, orman, sel baskını, deprem vb. Kahraman bunlardan her hangi birine karşı amacına ulaşmak için savaşmaktadır.
2. Kahramanın kendi içinde iki ayrı yönünün çatışması: İçsel psikolojik mücadeleye dayanan çatışma türüdür.
3. İki karakter arasındaki çatışma: Dedektif ile katil, bir kızı seven iki erkek, banka müdürüne karşı çiftçi vb. Bir kahraman birden fazla kişi ile de çatışabilir.
4. Kahramanın toplumla çatışması: Kahraman, içinde yaşadığı veya yeni girdiği toplumu oluşturan insanlarla veya töre gelenek vb.unsurlarla mücadele edebilir.

ISSN: 1308-2922

Ancak bazı hikâyelerde birden fazla türde çatışmaya rastlanabileceği de unutulmamalıdır.

1.2.2. Karakterler (Şahıs Kadrosu)

Hikâye edici bir metinde bir olay örgüsünden bahsediliyorsa, elbette bu olayları yaşayan, var eden insan veya insan hüviyetindeki varlıklara yani karakterlere ihtiyaç duyulacaktır. Zira olay ve olayların kendiliğinden oluşmasını beklemek fizik kanunlarına aykırıdır (Çetişli 2004: 21).

Karakterler, yazarın gözlemlediği veya zihninde canlandırdığı, olaylara hayat veren kişiler veya kişileştirilen insan harici diğer varlıklardır (Hennings, 2000:116). Çok güçlü karakterlerin hikâye ile özdeşleşmesinin sebebi de karakterlerin hikâyedeki asıl unsur olan olaya hayat vermesidir. Bu yüzden karakterleri seçmek ve özelliklerini belirlemek oldukça önemlidir.

Hikâyedeki karakterler taşıdıkları özellikler veya hikâyedeki işlevleri açısından çeşitli şekillerde sınıflandırılabilirler. Örneğin hikâyedeki karakterler gerçek bir varlığın taklidi veya tamamen zihinsel yaratıcılığın bir ürünü olabilir. Ancak olay örgüsüne anlam ve değer veren insandır. İnsan harici varlıklar da eserde birer karakter olarak bulunduklarında bunların şahıslaştırılmalarının sonucu elde ettikleri vasıflar diğer bütün vasıflarından daha önemlidir. Hatta bunların gerçek hayatta taşıdıkları özelliklerin neredeyse tümü hikâye evreninin dışına itilir.

1.2.3. Sahne (Uzam/Mekân)

Dünyada meydana gelen bir olay ve bunun bilgisi en az üç unsur içerir: Zaman, şahıs ve sahne. Gerçekten de bir olaya birileri sebep olur ve birileri onu yaşar; olayın olması için belli bir zamana ihtiyaç duyulur ve her olay bir sahnede cereyan eder. Hikâyedeki kurmaca evrende de durum bu şekildedir. Hikâye edici metinlerde karakterler, zaman ve sahne anlatıyı oluşturan üç temel öge olarak okuyucunun karşısına çıkar. Bu üçü söylemin anlatı düzeyine çıkmasını sağlar (Alp, 2000).

İlgili literatürde sahnenin özde aynı olmakla birlikte çeşitli şekillerde tanımlandığı görülmektedir (Dick 1996: 98; Alp, 2000; Aktaş, 2003: 127-133; Çetişli 2004: 78; Narlı, 2002: Akyol, 1999): Sahne, olayın vuku bulduğu yer, her türlü durum veya karakterlerin içinde yaşadıkları, kendi oluşlarını fark ettiği alandır. Hikâye, değişik iklim şartlarında, tarihte var olmuş, günümüzde varlığını devam ettiren veya hiç olmamış ve olması mümkün görünmeyen değişik ülkeler gibi akla gelebilecek her yerde gerçekleşebilir. Önemli olan

sahnenin kendine yüklenen görevi başarıyla yerine getirme derecesidir.

1.2.4. Zaman

Gerçek evrende olayların olabilmesi için zamana ihtiyaç duyulduğu gibi hikâyenin geçtiği kurmaca evrende de olayların olabilmesi için zamana ihtiyaç duyulur. Meydana gelen bir olay zamandan bağımsız düşünülemez ve her olay üzerinde olayın geçtiği zamanın etkisi vardır.

Dil, zamanın değiştiğini ifade edebilecek yapıya sahiptir. Geçmişi, geleceği ve şimdiyi anlatabilir. Bu yüzden dilsel bir ürün olan hikâyenin edebî özelliği, okuyucuyu yaşadığı zamandan koparır ve hikâyenin geçtiği zamanına götürür. Hikâyede olayların geçtiği zaman kendine mahsus bir mantık gerektirir ki buna kurmaca zaman denilebilir (Narlı, 2002).

Bir hikâye edici metin bir süre zarfında meydana getirilir ve bir süre zarfında okuyucu tarafından idrak edilir. Bu iki zaman eserin dışındadır, anlatılan olayla ilgisi yoktur (Aktaş, 2003: 109-111). Ancak hikâye edici metni incelerken değerlendirilmesi gereken üç çeşit zaman vardır: Vaka zamanı, anlatma zamanı ve olayın gerçekleştiği zaman (Çetişli 2004: 73; Cemiloğlu 1998: 24):

Vaka (olayların başlayıp bitme) zamanı (Öykü zamanı): Bir okur, olayın belli bir zaman noktasında başladığını, belli bir zaman sürdüğünü ve belli bir zaman noktasında da sona erdiğini hisseder. İşte olayın başlayıp sürüp bittiği bu zamana vaka zamanı denilir.

Anlatma zamanı (Öyküleme zamanı): Anlatıcının olayları, görüp, öğrenip veya yaşayıp idrak ettikten sonra, kendi tercih ve imkânına göre okuyucuya naklettiği zamandır. Vaka zamanı olayın oluş, anlatma zamanı ise anlatılış zamanıdır. Anlatma zamanı anlatıcıya, vaka zamanı kahramana bağlıdır.

Olayın gerçekleştiği zaman: Hikâyedeki olayın tarihi kronoloji içinde gerçekleştiği zamandır. Bir hikâyede olayın geçtiği zaman ve çevre, okuyucunun olayı değerlendirmesi ve kahramanları tanıması açısından çok önemlidir. Olayın yaşandığı tarih, kahramanların tüm özelliklerini, mekânı, olayın cereyan ettiği toplumu, dolayısıyla olayın hikâye kahramanları tarafından algılanmasını ve kahramanların olay karşısında gösterecekleri reaksiyonları etkileyecektir.

1.3. Hikâye Edici Metinlerde Konu

İlgili literatür incelendiğinde hikâye edici metinlerin konularına göre değişik şekillerde sınıflandırıldığı görülmektedir (Chenfeld, 1978: 217-222; Donelson ve Nilsen, 2005: 111-142, 157-

 ISSN: 1308-2922

171, 173-250; Huck ve Kiefer, 2004; Gangi, 2004: 65-79, 131-161, 180-256; Nas, 2002; Oğuzkan, 2000: 99-106). Literatürde bu denli çok sınıflandırmanın olması, araştırmacıların bakış açılarından kaynaklanabileceği gibi işlenen konunun, metnin birçok özelliğini etkilemesi de olabilir. Ancak bir hikâye edici metinde birden fazla konu işlenebileceği de unutulmamalıdır. Araştırmada Russel (2005) tarafından yapılan konu sınıflandırması kullanılmıştır. Bu sınıflandırma aşağıdaki tabloda özetlenilmiştir.

Tablo 1.1. Hikâye Edici Metinlerde İşlenen Konular

1. Halk Edebiyatı Ürünleri	Hayvan Masalları Fabllar	içinde hayvanlar, periler vb. ögeler bulunan, bilinen en eski masallardır.
	Mucizeler	Ahlaki öğretiler içeren, hayvanların veya bitkilerin başından geçen olayların anlatıldığı kısa masallardır.
	Niçin'li Masallar	Tabiat üstü varlıkların (tanrı, şeytan vb) birbirleri ve insanlarla olan münasebetlerini anlatan din büyüklerinin başından geçen olağanüstü olayların anlatıldığı masallardır.
	Gülünç Masallar	Dutlar niçin kırmızıdır? Tavus kuşlarının ayakları niçin çirkindir vb. tabii fenomenlerin sebeplerini açıklayan masallardır.
	Fıkralar	Abartılı mantıksızlıkların, uç absürtlüklerin anlıtıldığı hikayelerdir.
	Hayalet Masalları	Çocukların eğlenerek okuduğu bir masal türüdür. Eğlence veya korkutma amaçlı olabilirler.
	Mitler	Tanrılar, tabiatüstü varlıklar veya insanoğlunun medeniyetine büyük katkılar sağladığı kahramanlıkların anlatıldığı hikayelerdir..
2. Kurmaca (Fantastik) Hikayeler	Büyü Hikayeleri	Hemen tüm fantastik hikayelerde büyü motifi vardır. Bu hikayelerde büyülü bir nesne ve ona sahip olan sıradan bir insanın başından geçen olaylar veya bir büyücünün içinde olduğu olaylar anlatılır.
	Başka dünyalara yapılan yolculuklar	Bu tür hikayelerde genelde sıradan bir insanın başka bir dünyaya yaptığı yolculuk veya gidilen bu dünyada başından geçen olaylar anlatılmaktadır.
	Kahramanlık hikayeleri	Bir kişi veya grubun kötülerle yaptığı mücadeleleri ve bu mücadeleler esnasında gösterdikleri kahramanlıkları anlatan hikayelerdir. Bu karakterlerin çoğu hayal ürünüdür.
	Zamanda Yolculuk Hikayeleri	Günümüzden geçmişe ve geleceğe; geçmişten veya gelecekten günümüze yapılan yolculukların ve bu yolculukları yapan kahramanların başından geçenlerin anlatıldığı hikayelerdir.
	Bilim ve Uzay Maceraları	Ekstrem bilimsen araştırmaları, çılgın bilim adamlarını (iyi veya kötü) ve uzay maceralarını anlatan hikayelerdir. 1881'de Mary Shelly tarafından yazılan Frenkeshtein bu türün ilk örneklerinden sayılabilir.
	Oyuncak Hikayeleri	Oyuncakların canlandığı ve bu oyuncakların başından geçenlerin anlatıldığı hikayelerdir. 1883'te Carlo Collodi'nin Yazdığı Pinokyo'yu bu türün ilk örneği saymak mümkündür.
	Hayvan Hikayeleri	İnsanlar gibi konuşan ve insani duygulara sahip hayvanların başından geçen olayların anlatıldığı ikayelerdir.
2. Gerçekçi (Realist) Metinler	Tarihi Hikayeler	Tarihte olmuş veya olması kuvvetle muhtemel veya geçmişte olabilecek olayların anlatıldığı hikayelerdir.
	Aile Hikayeleri	Bir ailenin başından geçen olayları veya aile üyelerinin birbirleri ile olan münasebetlerini anlatan hikayelerdir.
	Macera veya Yaşam Savaşı Hikayeleri	Bir kişi veya topluluğun hayatta kalma mücadelelerinin veya başlarından geçen ilginç, tehlikeli serüvenlerin anlatıldığı hikayelerdir.
	Gizem ve polisiye hikayeler	Gizemli olayların çözüldüğü, Cinayet ve benzeri suçların bulunduğu hikayelerdir.
	Hayvan Hikayeleri	Gerçek yaşamda olabilecek, hayvanlar arası veya insanlarla hayanlar arası münasebetlerin anlatıldığı hikayelerdir.
	Spor Hikayeleri	Spor takımlarının veya sporcuların başından geçen olayların anlatıldığı hikayelerdir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma yöntemi, araştırmanın evren ve örneklemi, veri toplama aracı, veri toplama yöntemi ve toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın yöntemi, olayları ve olguları doğal koşulları içerisinde incelemeyi hedefleyen alan araştırması yöntemidir. Olay ve olguları betimlemek için anket kullanılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, Yozgat ili Sorgun ve Saraykent ilçelerine bağlı kasabalarda; Sorgun ilçe merkezinde ve Ankara ili Çankaya ilçesinde bulunan ilköğretim okullarına devam eden beşinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu evrenden toplam 601 öğrenciye ulaşılmış ve anket uygulanmıştır.

Örnekleme alınan öğrencilerden 206'sı kasaba; 205'i ilçe merkezi ve 190'nı ise büyükşehir merkez ilçede bulunan ilköğretim okullarına devam etmektedir. Yine deneklerin 300'ünü (%49.9) kız 301'ini ise (%50.1) erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Anket, 2 bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm, örnekleme alınan öğrencilere ait demografik verileri toplamaya yönelik 9 ve ikinci bölüm ise öğrencilerin hikâye unsurlarına ilişkin seçenekleri tercih etme durumlarının belirlenmesi amacıyla hazırlanan 7 sorudan oluşmaktadır. Ayrıca Türkçe dersi karne notları da öğrencilerin akademik başarı durumlarının tespiti amacıyla kullanılmak üzere sınıf öğretmeninden alınmıştır.

İkinci bölümde öğrencilerin hikâye unsurlarına ilişkin seçenekleri tercih etme durumlarını belirlemek amacıyla 7 soru sorulmuştur. Bu sorular hazırlanırken önce ilgili literatür taranmış ve taslak bir anket geliştirilmiştir. Bu anketin kapsam geçerliliğini sağlamak için alan uzmanlarının (Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde, Türkçenin eğitimi alanında doktora eğitimi almakta olan dokuz ve ilgili alanda doktorasını tamamlamış olan iki uzman) görüşlerinden yararlanılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan taslak anket formu güvenilirliği sağlamak için 50 beşinci sınıf öğrencisine iki hafta arayla iki kez uygulanmış; kullanılan alfa testi sonucunda testteki hiç bir maddenin .70'ten daha düşük olmadığı görülmüştür.

 ISSN: 1308-2922

Bu ön uygulamaların sonuçları da dikkate alınarak üçüncü bölüme son hâli verilmiştir.

3. BULGULAR ve YORUM

Tablo 3.1. Öğrencilerin Hikâye Kahramanının Cinsiyetini Tercih Etme Durumları

Sorular	Seçenekler	f	%
Okuduğunuz hikâyenin kahramanının cinsiyetinin ne olmasını tercih edersiniz?	Kız	44	7.3
	Erkek	141	23.5
	Fark etmez	416	69.2

Tablo 3.1.'de görüleceği üzere öğrencilerin 416'sı (%69.2) okuduğu hikâyede kahramanının cinsiyetinin önemli olmadığını; 141'i (%23.5) kahramanın erkek olmasını ve 44 öğrenci de (%7.3) kahramanın kız olmasını tercih ettiğini belirtmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin büyük çoğunluğu için hikâyede kahramanın cinsiyetinin önemli olmadığı; cinsiyet tercihi yapan öğrenciler için ise, erkek kahramanların kız kahramanlara göre daha fazla tercih edildiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3.2. Öğrencilerin Hikâye Unsurlarına İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

Sorular	Seçenekler	Katılıyorum		Kararsı- zım		Katılmıyo- rum	
		f	%	f	%	f	%
1) Okuduğunuz bir hikâyenin kahramanının en belirgin özelliğinin ne olmasını istersiniz?	1. Çok güçlü	389	64.7	146	24.3	66	11.0
	2. Çok akıllı	522	86.9	51	8.5	28	4.7
	3. Çok komik	411	68.4	101	16.8	89	14.8
	4. Çok çevik	310	51.6	181	30.1	110	18.3
	5. Çok kurnaz	156	26.0	132	22.0	313	52.1
	6. Çok çalışkan	497	82.7	63	10.5	41	6.8
	7. Çok tembel	31	5.2	38	6.3	532	88.5
	8. İnsanüstü güçlere sahip	291	48.4	151	25.1	159	26.5
	9. Büyü gücüne sahip	158	26.3	131	21.8	312	51.9
2) Okuduğunuz bir hikâyenin nerede geçmesini istersiniz?	1. Ormanda	361	60.1	86	14.3	154	25.6
	2. Denizde	277	46.1	126	21.0	198	32.9
	3. Köyde	226	37.6	122	20.3	253	42.1
	4. Sarayda	286	47.6	119	19.8	196	32.6
	5. Şehir merkezinde	170	28.3	150	25.0	281	46.8
	6. Okulda	272	45.3	112	18.6	217	36.1
	7. Bir evin içinde	198	32.9	144	24.0	259	43.1
	8. Kırda	317	52.7	101	16.8	183	30.4
	9. Uzayda	282	46.9	83	13.8	236	39.3
	10. Hayal ürünü yerlerde	274	45.6	111	18.5	216	35.9
	11. Olağanüstü varlıkların yaşadığı yerlerde	249	41.4	111	18.5	241	40.1
3) Okuduğunuz hikâyenin hangi zamanda geçmesini istersiniz?	1. Geçmişte	239	39.8	102	17.0	260	43.3
	2. Günümüzde	295	49.1	133	22.1	173	28.8
	3. Gelecekte	305	50.7	91	15.1	205	34.1
4) Okuduğunuz bir hikâyede, kahraman kiminle ya da neyle mücadele etmesini istersiniz?	1. Kendisine benzeyen başka bir kahramanla	291	48.4	105	17.5	205	34.1
	2. Toplumla	157	26.1	144	24.0	300	49.9
	3. İnsanüstü güçleri olan yaratıklarla	272	45.3	109	18.1	220	36.6
	4. Doğa şartlarıyla	241	40.1	129	21.5	231	38.4
	5. Hayvanlarla	149	24.8	140	23.3	312	51.9
	6. Kendi istenmeyen özellikleriyle	193	32.1	135	22.5	273	45.4
	7. Kendinden çok daha güçlü biriyle	288	47.9	99	16.5	214	35.6
5)Okuduğunuz bir hikâyede kahramanın karşılaştığı problemi nasıl çözmesini istersiniz?	1. İnsanüstü güçlere sahip bir varlığın yardımıyla	209	34.8	116	19.3	276	45.9
	2.Aklını kullanarak	452	75.2	59	9.8	90	15.0
	3. Kurnazlık yaparak	123	20.5	114	19.0	364	60.6
	4. Kahramanın çok çalışarak	443	73.7	69	11.5	89	14.8
	5. Fiziksel kuvvet kullanarak	185	30.8	197	32.8	219	36.4
	6. Büyü yardımıyla	95	15.8	92	15.3	414	68.9
	7. Çok güçlü başka bir kahramanın yardımıyla	149	24.8	170	28.3	282	46.9
	8. Problemi yok sayarak	112	18.6	122	20.3	367	61.1

Tablo 3.2.'ye göre genel olarak öğrencilerin okudukları hikâyedeki kahramanların sırasıyla çok akıllı, çalışkan ve güçlü olmasını istedikleri; tembel, kurnaz ve büyü gücüne sahip

 ISSN: 1308-2922

kahramanları ise daha az istedikleri; ormanda ve kırda geçen hikâyelerden daha fazla hoşlandıkları; şehir merkezinde, köyde, bir evin içinde ve olağanüstü varlıkların yaşadığı yerlerde geçen hikâyelerden ise daha az hoşlandıkları söylenebilir. Öğrenciler en çok gelecekte geçen olayları sevmekte ve günümüzde geçen hikâyelerden ise daha az hoşlanmaktadır. Öğrenciler hikâyedeki kahramanın kendisine benzeyen başka bir kahramanla ve insanüstü güçleri olan yaratıklarla yaptıkları mücadeleleri daha beğeniyle okurken; kahramanın toplumla ve kendi istenmeyen özellikleriyle yaptığı mücadelelerden ise daha az hoşlanmaktadırlar. Son olarak, öğrenciler hikâyedeki kahramanın çok çalışarak ve aklını kullanarak karşılaştığı problemi halletmesinden hoşlanmakta; büyü ve başka bir kahramanın yardımıyla, problemi yok sayarak ve kurnazlık yaparak problemi halletmesinden ise daha az hoşlanmaktadırlar.

Tablo 3.3. Öğrencilerin Hikâyede Anlatılan Konuya İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

6) Okuduğunuz bir hikâyenin konusunun ne olmasını isterdiniz?	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%
1. Aptal insanların başından geçen komik olaylar	212	35.3	92	5.3	297	49.4
2. Bir çocuğun başından geçen günlük olaylar	238	39.6	143	3.8	220	36.6
3. Hayvanların başından geçen olaylar	293	48.8	111	8.5	197	32.8
4. Sevgi, acıma veya nefret gibi duyguların işlendiği hikâyeler	176	29.3	123	0.5	302	50.2
5. Tarihi olaylar	346	57.6	117	9.5	138	23.0
6. Çeşitli ülkelere yapılan geziler	317	52.7	111	8.5	173	28.8
7. Hayalet veya canavar gibi korkunç varlıkların başından geçen olaylar	265	44.1	103	7.1	233	38.8
8. Oyuncakların canlandığı hikâyeler	254	42.3	114	19.0	233	38.8
9. Bir kişi veya topluluğun hayatta kalma mücadeleleri	280	46.6	134	22.3	187	31.1
10. Periler, büyülü hayvanlar veya devlerin maceraları	265	44.1	116	19.3	220	36.6
11. Bitkilerin başından geçen olaylar	245	40.8	111	18.5	245	40.8
12. Melek, şeytan gibi üstün güçleri olan varlıkların birbirleri ile olan mücadeleleri	212	35.3	107	17.8	282	46.9
13. İnsanların, melek, şeytan gibi üstün güçleri olan varlıklarla olan mücadeleleri	186	30.9	121	20.1	294	48.9
14. Gizemli olayların çözüldüğü, cinayet vb suçların önlendiği veya suçluların bulunduğu hikâyeler	235	39.1	128	21.3	238	39.6
15. Spor takımlarının veya sporcuların başından geçen olaylar	240	39.9	119	19.8	242	40.3
16. Bir ailenin başından geçen olaylar	258	42.9	112	18.6	231	38.4
17. Uzay yolculukları	315	52.4	110	18.3	176	29.3
18. Büyülü bir şeye sahip bir insanın başından geçen olaylar	216	35.9	110	18.3	275	45.8
19. Bir kişinin başka bir dünyaya gidişi ve gittiği bu dünyada başından geçen olaylar	276	45.9	131	21.8	194	32.3
20. Bir kişinin kötülerle yaptığı mücadeleler esnasında gösterdiği kahramanlıklar	291	48.4	122	20.3	188	31.3
21. Geçmişe veya geleceğe; geçmişten veya gelecekten günümüze yapılan yolculuklar	295	49.1	132	22.0	174	29.0
22. Bilim adamlarının serüvenleri	327	54.4	98	16.3	176	29.3

Bu sonuçlara göre öğrencilerin en çok tarihi olayların, çeşitli ülkelere yapılan gezilerin, bilim adamlarının serüvenlerinin, uzay ve zaman yolculuklarının anlatıldığı hikâyelerden hoşlandığı; duygusal içerikli, melek, şeytan gibi varlıkların maceralarının ve aptal insanların başına gelen komik olayların işlendiği hikâyelerden ise daha az hoşlandığı söylenebilir.

ISSN: 1308-2922

Tablo 3.4. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Hikâye Kahramanının Cinsiyetini Tercih Etme Durumu

Öğrencinin cinsiyeti		Kız olsun	Erkek olsun	Fark etmez	Toplam
Kız	f	35	8	257	300
	%	11.7	2.7	85.7	100.0
Erkek	f	9	133	159	301
	%	3.0	44.2	52.8	100.0
Toplam	f	44	141	416	601
	%	7.3	23.5	69.2	100.0

X^2=149.265 Sd=2 P=.00

Cinsiyet değişkeninin, öğrencilerin hikâye kahramanının cinsiyetini tercih etme durumu üzerindeki etkisi tablo 3.4.'de gösterilmiştir. Tabloya göre kız öğrencilerden kahramanın cinsiyeti kız olsun diyenlerin oranı %11.7 iken erkek öğrencilerde bu oran %3.0'a düşmektedir. Kız öğrencilerden kahramanın cinsiyeti erkek olsun diyenlerin oranı %2.7 iken, erkek öğrencilerde bu oran %44.2'dir. Kız öğrencilerin %85'i kahramanın cinsiyeti önemli değil derken; erkek öğrencilerin ise %52.8'i bu cevabı vermiştir. Farklı cinsiyetlere sahip öğrencilerin kahramanın cinsiyetini tercih etme durumları arasında gözlenen bu farklılığın istatistikî olarak da anlamlı olduğu görülmektedir [X^2=149,265; P<.05]. Bu bulgular erkek öğrencilerin, kız öğrencilerin okudukları hikâyenin kahramanının kız olmasını istediklerinden daha fazla, okudukları hikâyenin kahramanının erkek olmasını istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3.5. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Hikâye Unsurlarına İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

Hikâye unsurları Sd=599	Seçenekler	Kız N=300		Erkek N=301		t	p
		X	S	X	S		
Kahraman	1. Çok güçlü	2.43	.70	2.64	.64	3.884	.000
	3. Çok komik	2.62	.67	2.45	.78	2.806	.005
	4. Çok çevik	2.24	.76	2.42	.76	2.869	.004
	5. Çok kurnaz	1.66	.80	1.81	.87	2.291	.022
Yer	2. Deniz	2.27	.84	1.99	.89	3.995	.000
	7. Bir evin içi	1.98	.85	1.81	.86	2.405	.016
	8. Kır	2.34	.86	2.09	.89	3.451	.001
Kahramanın yaptığı mücadele (problem)	1. Kendisine benzeyen başka bir kahramanla	2.05	.87	2.22	.91	2.365	.018
	7. Kendinden çok daha güçlü biriyle	2.02	.90	2.22	.89	2.709	.007
Problemi çözme	3.Kahramanın kurnazlık yaparak	1.49	.75	1.70	.84	3.335	.001
	5. Kahramanın fiziksel kuvvet kullanarak	1.85	.78	2.03	.84	2.809	.005

Tablo 3.5.'de gösterilen bulgular erkek öğrencilerin, kurnaz, güçlü ve çevik kahramanları kız öğrencilerden; kız öğrencilerin ise komik kahramanları erkek öğrencilerden daha fazla sevdikleri ayrıca hikâyenin denizde, kırda ve bir evin içinde geçmesini kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla sevdikleri şeklinde yorumlanabilir. Ancak hikâyenin geçtiği zaman açısından, cinsiyet değişkeninin öğrencilerin verdiği cevaplar arasında istatistikî olarak anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür.

Hikâyede kahramanın karşılaştığı problem açısından, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre, hikâyede kahramanın kendisine benzeyen başka bir kahramanla ve kendinden çok daha güçlü biriyle mücadele etmesinden ve yine erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre kahramanın karşılaştığı problemi kurnazlık yaparak, fiziksel kuvvet kullanarak, büyü yardımıyla, problemi görmezden gelerek ve çok güçlü başka bir kahramanın yardımıyla çözmesinden daha çok hoşlandıkları görülmüştür.

ISSN: 1308-2922

Tablo 3.6.Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Hikâyede Anlatılan Konuya İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

Hikaye edici metinde anlatılması istenen konu Sd=599	Kız (N=300) x	s	Kız (N=300) x	s	t	p
6. Çeşitli ülkelere yapılan geziler	2.33	.83	2.14	.89	2.551	.011
11. Bitkilerin başından geçen olaylar	2.14	.87	1.86	.90	3.835	.000
15. Spor takımlarının veya sporcuların başından geçen olaylar	1.87	.87	2.11	.89	3.304	.001
16. Bir ailenin başından geçen olaylar	2.12	.89	1.97	.90	2.043	.041

Elde dilen bulgulara göre, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre spor takımları veya sporcuların başından geçen olayların anlatıldığı hikâyeleri; kız öğrencilerin ise erkek öğrencilere göre, çeşitli ülkelere yapılan gezilerin, bitkilerin ve bir ailenin başından geçen olayların anlatıldığı hikâyeleri daha fazla hoşlandıkları görülmektedir.

Tablo 3.7.Akademik Başarı Değişkenine Göre Öğrencilerin Hikâye Kahramanının Cinsiyetini Tercih Etme Durumu

Değişken	Varyansın kaynağı	K.T.	Sd.	K.O.	F	p	Fark* (Tukey)
Akademik başarı	Gruplar arası	24.835	2	12.418	8.611	.000	1-2
	Gruplar içi	862.389	598	1.442			2-3
	Toplam	887.225	600				

* 1. Kahramanın cinsiyeti **kız** olsun 2. Kahramanın cinsiyeti **erkek** olsun 3. Kahramanın cinsiyeti **fark etmez**

Tablo 3.7.'e Ait Betimsel Tablo

Kahramanın cinsiyeti	N	X	S
1) Kız olsun	44	4.00	1.18
2) Erkek olsun	141	3.41	1.24
3) Fark etmez	416	3.87	1.18

Tablo 3.7.'ye göre öğrencilerden kahramanın cinsiyeti erkek olsun diyenlerle, kahramanın cinsiyeti kız olsun ve fark etmez diyenler arasında akademik başarı açısından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$F_{(2\text{-}598)}$=8.611; p<.05]. İlgili betimsel tablo incelendiğinde, karamanın cinsiyeti kız olsun diyen 44 öğrencinin akademik başarı ortalaması beş üzerinden 4.0; erkek olsun diyen 141 öğrencinin akademik ortalaması 3.41 ve fark etmez diyen 416 öğrencinin ise akademik ortalamasının 3.87 olduğu görülmektedir. Bu bulgular, akademik başarısı daha düşük olan öğrencilerin, kahramanın cinsiyetinin erkek olmasını istediği; daha yüksek akademik başarısı olan öğrencilerin ise kahramanın cinsiyetinin kız olmasını istediği veya önemli olmadığını düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3.8. Akademik Başarı Değişkenine Göre Öğrencilerin Hikâye Unsurlarına İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

Hikâye unsurları	Seçenekler N=(601)	r	P
Kahraman	1. Çok güçlü	-.144	.000
	2. Çok akıllı	.081	.048
	4. Çok çevik	.097	.018
	7. Çok tembel	-.165	.000
	9. Büyü gücüne sahip	-.097	.018
Yer	2. Deniz	.154	.000
	5. Şehir merkezi	.081	.048
	9. Uzay	.267	.000
	10. Hayal ürünü yerler	.101	.013
	11. Olağanüstü varlıkların yaşadığı yerler	.091	.026
Zaman	1. Geçmiş	.101	.013
	2. Günümüz	-.147	.000
Kahramanın yaptığı mücadele (problem)	2. Toplumla	-.128	.002
	3. İnsanüstü güçleri olan yaratıklarla	.102	.013
Problemi çözme	1. İnsanüstü güçlere sahip bir varlığın yardımıyla	-.198	.000
	2. Kahramanın aklını kullanarak	.211	.000
	6. Büyü yardımıyla	-.093	.022
	7. Çok güçlü başka bir kahramanın yardımıyla	-.164	.000
	8. Problemi görmezden gelerek	-.122	.003

Tablo 3.8.'de görülen bulgulara göre, akademik başarısı yüksek öğrenciler, kahramanın çok akıllı ve çevik olmasından; akademik başarısı düşük öğrenciler ise, kahramanın güçlü, tembel ve büyü gücüne sahip olmasından daha çok hoşlanmaktadır. Ayrıca akademik başarısı yüksek öğrenciler, hikâyenin denizde, şehir merkezinde, uzayda ve hayal ürünü yerlerde geçmesinden daha çok hoşlanmaktadırlar. Akademik başarısı yüksek öğrenciler hikâyedeki olayın geçmişte, akademik başarı düşük öğrenciler ise hikâyedeki olayın günümüzde geçmesinden daha çok hoşlanmaktadırlar.

Elde edilen bulgulara göre, akademik başarısı yüksek öğrencilerin hikâyedeki kahramanın insanüstü güçlere sahip yaratıklarla; akademik başarısı düşük öğrencilerin ise hikâyedeki kahramanın toplumla mücadele etmesinden daha çok hoşlandığı söylenebilir. Son olarak Bu bulgular, akademik başarısı yüksek öğrencilerin hikâyedeki kahramanın karşılaştığı problemi aklını kullanarak; akademik başarı düşük öğrencilerin ise problemi görmezden gelerek, insanüstü güçlere sahip bir varlığın, çok güçlü başka bir kahramanın ve büyü yardımıyla çözmesinden daha çok hoşlandığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3.9. Akademik Başarı Değişkenine Göre Öğrencilerin Hikâyede Anlatılan Konuya İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

Hikaye edici metinde anlatılması istenen konu (N=600)	r	p
	.105	.010
7. Hayalet veya canavar gibi korkunç varlıkların başından geçen olaylar	.104	.010
9.Bir kişi veya topluluğun hayatta kalma mücadeleleri	.166	.000
14. Gizemli olayların çözüldüğü, cinayet ve benzeri suçların önlendiği veya suçluların bulunduğu hikayeler	.215	.000
17. Uzay yolculukları	.233	.000
19. Bir kişinin başka bir dünyaya gidişi ve gittiği bu dünyada başından geçen olaylar	.136	.001
21. Geçmişe veya geleceğe; geçmişten veya gelecekten günümüze yapılan yolculuklar	.112	.006
22. Bilim adamlarının serüvenleri	.186	.000

Elde edilen bulgulara göre akademik başarısı yüksek öğrenciler, akademik başarısı düşük öğrencilere göre, çeşitli ülkelere yapılan gezilerin, hayalet veya canavar gibi korkunç varlıkların başından geçen olayların, bir kişi veya topluluğun hayatta kalma mücadelelerinin, gizemli olayların çözüldüğü, cinayet ve benzeri suçların önlendiği veya suçluların bulunduğu hikâyelerin, uzay yolculuklarının, bir kişinin başka bir dünyaya gidişi ve gidilen bu dünyada başından geçen olayların, zaman yolculuklarının ve bilim adamlarının serüvenlerinin anlatıldığı hikâyelerden daha çok hoşlanmaktadırlar.

Tablo 3.10. Yaşadığı Yerleşim Merkezi Türüne Göre Öğrencilerin Hikâye Kahramanının Cinsiyetini Tercih Etme Durumu

İkamet edilen yer		Kız	Erkek	Fark etmez	Toplam
Kasaba	f	11	39	156	206
	%	5.3	18.9	75.7	100.0
İlçe	f	18	60	127	205
	%	8.8	29.3	62.0	100.0
İl	f	15	42	133	190
	%	7.9	22.1	70.0	100.0
Toplam	f	44	141	416	601
	%	7.3	23.5	69.2	100.0

X^2=9.795S Sd=4 P=.059

İkâmet edilen yer değişkeninin, öğrencilerin hikâye kahramanının cinsiyetini tercih etme durumu üzerindeki etkisi tablo 10.'da gösterilmiştir. Tabloya göre ikamet edilen yer değişkeninin öğrencilerin hikâye kahramanının cinsiyetini tercih etme durumu üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı söylenebilir (X^2=9.795S; Sd=4; P=.059).

Tablo 3.11. Yaşadığı Yerleşim Merkezi Türüne Göre Öğrencilerin Hikâyenin Kahramanının Özelliklerine İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

Kahramanın özelliği	Varyansın kaynağı	K.T.	Sd.	K.O.	F	p	Fark* (Tukey)
1. Çok güçlü	Gruplar arası	6.691	2	3.345	7.282	.001	2-3
	Gruplar içi	274.717	598	.459			
	Toplam	281.408	600				
2. Çok akıllı	Gruplar arası	2.330	2	1.165	4.920	.008	1-3
	Gruplar içi	141.620	598	.237			
	Toplam	143.950	600				
3. Çok komik	Gruplar arası	6.879	2	3.439	6.415	.002	1-2
	Gruplar içi	320.602	598	.536			1-3
	Toplam	327.481	600				
4. Çok çevik	Gruplar arası	4.217	2	2.109	3.611	.028	1-3
	Gruplar içi	349.227	598	.584			
	Toplam	353.444	600				

 ISSN: 1308-2922

5. Çok kurnaz	Gruplar arası	36.630	2	18.315	27.986	.000	1-3
	Gruplar içi	391.357	598	.654			2-3
	Toplam	427.987	600				
9. Büyü gücüne sahip	Gruplar arası	6.211	2	3.106	4.377	.013	2-3
	Gruplar içi	424.328	598	.710			
	Toplam	430.539	600				

* 1. kasaba 2. ilçe 3. il

Bu bulgular, ilgili betimsel veriler yardımıyla, ilçe merkezindeki öğrencilerin, il merkezindeki öğrencilere göre kahramanın çok güçlü olmasını; il merkezindeki öğrencilerin kasabadaki öğrencilere göre kahramanın çok akıllı ve çok çevik olmasını; ilçe ve il merkezindeki öğrencilerin kasabadaki öğrencilere göre kahramanın çok komik olmasını; il merkezindeki öğrencilerin kasabadaki ve ilçe merkezindeki öğrencilere göre kahramanın çok kurnaz olmasını ve il merkezindeki öğrencilerin ilçe merkezindeki öğrencilere göre kahramanın büyü gücüne sahip olmasını daha çok istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3. 12. Yaşadığı Yerleşim Merkezi Türüne Göre Öğrencilerin Hikâyenin Geçtiği Yere İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

Yer	Varyansın kaynağı	K.T.	Sd.	K.O.	F	p	Fark* (Tukey)
2. Denizde	Gruplar arası	28.724	2	14.362	19.703	.000	1-3
	Gruplar içi	435.892	598	.729			2-3
	Toplam	464.616	600				
5. Şehir merkezinde	Gruplar arası	15.650	2	7.825	11.279	.000	1-3
	Gruplar içi	414.850	598	.694			2-3
	Toplam	430.499	600				
8. Kırda	Gruplar arası	7.804	2	3.902	5.047	.007	1-3
	Gruplar içi	462.319	598	.773			2-3
	Toplam	470.123	600				
9. Uzayda	Gruplar arası	36.413	2	18.207	22.774	.000	1-3
	Gruplar içi	478.066	598	.799			2-3
	Toplam	514.479	600				
10. Hayal ürünü yerlerde	Gruplar arası	5.929	2	2.965	3.705	.025	1-3
	Gruplar içi	478.473	598	.800			2-3
	Toplam	484.403	600				
11.Olağanüstü varlıkların yaşadığı yerlerde	Gruplar arası	8.708	2	4.354	5.411	.005	1-3
	Gruplar içi	481.186	598	.805			2-3
	Toplam	489.894	600				

* 1. kasaba 2. ilçe 3. il

Bu bulgular, ilgili betimsel veriler yardımıyla, il merkezindeki öğrencilerin kasabadaki ve ilçe merkezindeki öğrencilere göre

hikâyenin, denizde, şehir merkezinde, uzayda, hayal ürünü yerlerde ve olağanüstü varlıkların yaşadığı yerlerde; kasabadaki ve ilçe merkezindeki öğrencilerin il merkezindeki öğrencilere göre hikâyenin kırda geçmesini daha çok istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3.13. Yaşadığı Yerleşim Merkezine Göre Öğrencilerin Hikâyenin Geçtiği Zamana İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

Zaman	Varyansın kaynağı	K.T.	Sd.	K.O.	F	p	Fark* (Tukey)
1. Geçmişte	Gruplar arası	20.470	2	10.235	12.810	.000	1-3
	Gruplar içi	477.796	598	.799			2-3
	Toplam	498.266	600				
2. Günümüzde	Gruplar arası	15.384	2	7.692	10.751	.000	1-3
	Gruplar içi	427.851	598	.715			2-3
	Toplam	443.235	600				
3. Gelecekte	Gruplar arası	24.509	2	12.254	15.630	.000	1-3
	Gruplar içi	468.852	598	.784			2-3
	Toplam	493.361	600				

*1. kasaba 2. ilçe 3. il

Bu bulgular, ilgili betimsel veriler yardımıyla, il merkezindeki öğrencilerin kasabadaki ve ilçe merkezindeki öğrencilere göre hikâyenin, geçmişte ve gelecekte; kasabadaki ve ilçe merkezindeki öğrencilerin il merkezindeki öğrencilere göre hikâyenin günümüzde geçmesini daha çok istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3.14.Yaşadığı Yerleşim Merkezine Göre Öğrencilerin Hikâyede Kahramanın Karşılaştığı Probleme İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

Kahramanın yaptığı mücadele (problem)	Varyansın kaynağı	K.T.	Sd.	K.O.	F	p	Fark* (Tukey)
1. Kendisine benzeyen başka bir kahramanla	Gruplar arası	9.991	2	4.995	6.306	002	1-3
	Gruplar içi	473.703	598	.792			2-3
	Toplam	483.694	600				
2. Toplumla	Gruplar arası	8.267	2	4.133	5.960	003	1-3
	Gruplar içi	414.708	598	.693			2-3
	Toplam	422.975	600				
3. İnsanüstü güçleri olan yaratıklarla	Gruplar arası	8.065	2	4.033	5.030	007	2-3
	Gruplar içi	479.436	598	.802			
	Toplam	487.501	600				

* 1. kasaba 2. ilçe 3. il

ISSN: 1308-2922

Bu bulgular, ilgili betimsel veriler yardımıyla, il merkezindeki öğrencilerin, kasabadaki ve ilçe merkezindeki öğrencilere göre kahramanın kendisine benzeyen başka bir kahramanla; kasabadaki ve ilçe merkezindeki öğrencilerin, il merkezindeki öğrencilere göre kahramanın toplumla ve il merkezindeki öğrencilerin, ilçe merkezindeki öğrencilere göre kahramanın insanüstü güçleri olan yaratıklarla mücadele etmesini daha çok istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3.15. Yaşadığı Yerleşim Merkezi Türüne Göre Öğrencilerin Hikâyenin Kahramanının Karşılaştığı Problemi Çözmesine İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

Problemi çözme	Varyansın kaynağı	K.T.	Sd.	K.O.	F	p	Fark* (Tukey)
1. İnsanüstü güçlere sahip bir varlığın yardımıyla	Gruplar arası	12.302	2	6.151	7.906	.000	1-3
	Gruplar içi	465.229	598	.778			2-3
	Toplam	477.531	600				
2. Kahramanın aklını kullanarak	Gruplar arası	7.510	2	3.755	7.096	.001	1-3
	Gruplar içi	316.447	598	.529			2-3
	Toplam	323.957	600				
3.Kahramanın kurnazlık yaparak	Gruplar arası	9.193	2	4.596	7.211	.001	2-3
	Gruplar içi	381.167	598	.637			
	Toplam	390.359	600				
6. Büyü yardımıyla	Gruplar arası	5.950	2	2.975	5.331	.005	2-3
	Gruplar içi	333.731	598	.558			
	Toplam	339.681	600				
8. Problemi yok sayarak/görmez-den gelerek	Gruplar arası	10.417	2	5.209	8.643	.000	1-2
	Gruplar içi	360.388	598	.603			1-3
	Toplam	370.805	600				

* 1. kasaba 2. ilçe 3. il

Bu bulgular, ilgili betimsel veriler yardımıyla incelendiğinde, il merkezindeki öğrencilerin, kasabadaki ve ilçe merkezindeki öğrencilere göre kahramanın aklını kullanarak; kasabadaki ve ilçe merkezindeki öğrencilerin, il merkezindeki öğrencilere göre kahramanın insanüstü güçlere sahip bir varlığın yardımıyla ve il merkezindeki öğrencilerin, ilçe merkezindeki öğrencilere göre kahramanın kurnazlık yaparak ve büyü yardımıyla son olarak kasabadaki öğrencilerin il ve ilçe merkezindeki öğrencilere göre problemi yok sayarak/görmezden gelerek karşılaştığı problemi çözmesinden daha çok hoşlandıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3.11., 3.12., 3.13., 3.14. ve 3.15.'e Ait Betimsel Tablo

Hikâye unsurları	Seçenekler	Kasaba (N=206)		İlçe (N=205)		İl (N=190)	
		X	S	X	S	X	S
Kahraman	1. Çok güçlü	2.55	.70	2.65	.60	2.39	.71
	2. Çok akıllı	2.74	.61	2.83	.43	2.89	.37
	3. Çok komik	2.39	.78	2.57	.70	2.64	.70
	4. Çok çevik	2.21	.80	2.37	.72	2.41	.75
	5. Çok kurnaz	1.60	.81	1.54	.76	2.10	.83
	9. Büyü gücüne sahip	1.70	.82	1.64	.80	1.88	.89
Yer	2. Deniz	1.90	.86	2.07	.86	2.43	.82
	5. Şehir merkezi	1.70	.81	1.70	.82	2.05	.85
	8. Kır	2.15	.88	2.38	.86	2.12	.89
	9. Uzay	1.85	.89	1.97	.93	2.43	.84
	10. Hayal ürünü yerler	2.01	.86	2.03	.90	2.24	.92
	11. Olağanüstü varlıkların yaşadığı yerler	1.91	.89	1.94	.87	2.18	.92
Zaman	1. Geçmiş	1.94	.91	1.75	.87	2.21	.88
	2. Günümüz	2.24	.85	2.36	.82	1.97	.86
	3. Gelecek	2.01	.91	2.03	.88	2.46	.85
Kahramanın yaptığı mücadele (problem)	1. Kendisine benzeyen başka bir kahramanla	2.26	.87	2.19	.88	1.95	.90
	2. Toplumla	1.87	.88	1.80	.84	1.59	.75
	3. İnsanüstü güçleri olan yaratıklarla	2.05	.89	1.96	.89	2.24	.89
Problemi çözme	1. İnsanüstü güçlere sahip bir varlığın yardımıyla	2.02	.90	1.94	.89	1.68	.84
	2. Kahramanın aklını kullanarak	2.50	.78	2.55	.76	2.76	.60
	3.Kahramanın kurnazlık yaparak	1.58	.79	1.45	.73	1.76	.86
	6. Büyü yardımıyla	1.49	.75	1.34	.65	1.58	.82
	8. Problemi görmezden gelerek	1.75	.83	1.52	.75	1.44	.73

Tablo 3.16. Yaşadığı Yerleşim Merkezine Göre Öğrencilerin Hikâyede Anlatılan Konuya İlişkin Seçenekleri Tercih Etme Durumları

Hikâye edici metinde anlatılması istenen konu	Varyansın kaynağı	K.T.	Sd.	K.O.	F	p	Fark* (Tukey)
2. Sokakta okulda veya aile	Gruplar arası	9.350	2	4.675	6.239	.002	1-3

ISSN: 1308-2922

içinde bir çocuğun başından geçen günlük olaylar	Gruplar içi	448.111	598	.749			2-3
	Toplam	457.461	600				
7. Hayalet canavar ve bunun gibi korkunç varlıkların başından geçen olaylar	Gruplar arası	10.590	2	5.295	6.519	.002	1-3
	Gruplar içi	485.706	598	.812			2-3
	Toplam	496.296	600				
9. Başlarına bir felaket gelmiş bir kişi/topluluğun hayatta kalma mücadeleleri	Gruplar arası	10.508	2	5.254	7.107	.001	1-3
	Gruplar içi	442.101	598	.739			2-3
	Toplam	452.609	600				
11. Bitkilerin başından geçen olaylar	Gruplar arası	11.907	2	5.954	7.447	.001	1-3
	Gruplar içi	478.093	598	.799			2-3
	Toplam	490.000	600				
12. Melek şeytan gibi üstün varlıkların birbirleriyle olan mücadeleleri	Gruplar arası	9.113	2	4.556	5.716	.003	1-3
	Gruplar içi	476.734	598	.797			2-3
	Toplam	485.847	600				
14. Gizemli olayların çözüldüğü, cinayet ve benzeri suçların önlendiği/suçluların bulunduğu hikâyeler	Gruplar arası	40.477	2	20.23	27.98	.000	1-3
	Gruplar içi	432.508	598	.723	3		2-3
	Toplam	472.985	600				
16. Bir ailenin başından geçen olaylar	Gruplar arası	5.824	2	2.912	3.613	.028	1-3
	Gruplar içi	481.963	598	.806			2-3
	Toplam	487.787	600				
17. Uzay yolculukları	Gruplar arası	8.884	2	4.442	5.904	.003	1-2
	Gruplar içi	449.968	598	.752			1-3
	Toplam	458.852	600				
19. Bir kişinin başka bir dünyaya gidişi ve gittiği bu dünyada başından geçen olaylar	Gruplar arası	7.848	2	3.924	5.203	.006	1-3
	Gruplar içi	450.964	598	.754			2-3
	Toplam	458.812	600				
21. Zamanda yapılan yolculuklar	Gruplar arası	21.904	2	10.95	15.49	.000	1-3
	Gruplar içi	422.735	598	.707	3		2-3
	Toplam	444.639	600				
22. Bilim adamlarının serüvenleri	Gruplar arası	16.474	2	8.237	10.98	.000	1-3
	Gruplar içi	448.588	598	.750	0		2-3
	Toplam	465.062	600				

* 1. kasaba 2. ilçe 3. il

Tablo 3.16.'ya ait betimsel tablo

Hikâyenin konusu	Kasaba (N=206)		İlçe (N=205)		İl N=190)	
	X	S	X	S		
2. Bir çocuğun başından geçen günlük olaylar	2.15	.85	2.07	.84	1.85	.89
7. Hayalet veya canavar gibi korkunç varlıkların başından geçen olaylar	1.98	.91	1.94	.88	2.24	.90
9. Bir kişi veya topluluğun hayatta kalma mücadeleleri	2.01	.86	2.12	.85	2.33	.84
11. Bitkilerin başından geçen olaylar	2.07	.89	2.11	.89	1.79	.89
12. Melek, şeytan gibi üstün güçleri olan varlıkların birbirleri ile olan mücadeleleri	1.78	.84	1.81	.91	2.06	.92
14. Gizemli olayların çözüldüğü, cinayet ve benzeri suçların önlendiği veya suçluların bulunduğu hikâyeler	1.85	.84	1.78	.84	2.37	.86
16. Bir ailenin başından geçen olaylar	2.14	.89	2.07	.90	1.90	.89
17. Uzay yolculukları	2.06	.89	2.31	.83	2.32	.87
19. Bir kişinin başka bir dünyaya gidişi ve gittiği bu dünyada başından geçen olaylar	2.02	.84	2.09	.87	2.30	.88
21. Geçmişe veya geleceğe; geçmişten veya gelecekten günümüze yapılan yolculuklar	2.01	.86	2.13	.86	2.47	.78
22. Bilim adamlarının serüvenleri	2.14	.88	2.13	.90	2.49	.79

Bu bulgular, il merkezindeki öğrencilerin, kasabadaki ve ilçe merkezindeki öğrencilere göre hayalet veya canavar gibi korkunç varlıkların başından geçen olaylar, başlarına bir felaket gelmiş bir kişi/topluluğun hayatta kalma mücadeleleri, melek, şeytan gibi üstün güçleri olan varlıkların birbirleri ile olan mücadeleleri, gizemli olayların çözüldüğü, cinayet ve benzeri suçların önlendiği veya suçluların bulunduğu hikâyeler, bir kişinin başka bir dünyaya gidişi ve gittiği bu dünyada başından geçen olaylar, geçmişe veya geleceğe; geçmişten veya gelecekten günümüze yapılan yolculuklar ve bilim adamlarının serüvenlerinden daha çok hoşlandıkları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca bu bulgular kasaba ve ilçe merkezindeki öğrencilerin il merkezindeki öğrencilere göre, bir çocuğun başından geçen günlük olaylar, bitkilerin başından geçen olaylar, bir ailenin başından geçen olaylar ve son olarak il ve ilçe merkezindeki öğrencilerin, kasabadaki öğrencilere göre uzay yolculuklarından daha çok hoşlandıkları şeklinde yorumlanabilir.

 ISSN: 1308-2922

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

1. Örnekleme alınan öğrencilerin büyük bir bölümü okudukları hikâyenin kahramanının cinsiyetinin önemli olmadığını; öğrencilerden hikâye kahramanının cinsiyeti kendileri için önemli olanların büyük bölümü kahramanın erkek; küçük bir bölümü ise kız olmasını istediğini belirtmiştir.
2. Öğrenciler en çok akıllı; daha sonra sırayla çalışkan, komik, güçlü ve çevik hikâye kahramanlarını sevmektedirler. Tembel, kurnaz, büyü gücüne ve insanüstü güçlere sahip kahramanlardan ise hoşlanmamaktadırlar.
3. Öğrencilerin hikâyenin geçmesini istedikleri yerler sırasıyla orman, kır, deniz, saray, okul, uzay ve hayal ürünü yerlerdir. Öğrenciler şehir merkezinde, bir evin içinde ve köyde geçen hikâyelerden ise daha az hoşlanmaktadır.
4. Öğrenciler hikâyenin en çok gelecekte, sonra sırasıyla günümüzde ve geçmişte geçmesini tercih etmektedirler. Akademik başarı arttıkça öğrencilerin geçmişte; azaldıkça günümüzde geçen hikâyelerden hoşlanma oranı artmaktadır. Cinsiyet değişkeninin öğrencilerin hikâyenin geçmesini istedikleri zamana ilişkin tercihleri üzerinde bir etkisi olmadığı görülmüştür.
5. Öğrenciler hikâye kahramanının kendine benzeyen bir kahramanla, kendinden çok daha güçlü biriyle ve olağanüstü güçleri olan biriyle mücadele etmesinden hoşlanırken; hayvanlarla, toplumla ve kendi istenmeyen özellikleriyle mücadele etmesinden daha az hoşlanmaktadır.
6. Öğrenciler genel olarak hikâye kahramanının karşılaştığı problemi en çok aklını kullanarak ve çok çalışarak çözmesinden; sonra sırasıyla insanüstü güçlere sahip bir varlığın yardımıyla ve fiziksel kuvvet kullanarak çözmesinden hoşlanmaktadırlar. Kahramanın, büyü yardımıyla kurnazlık yaparak ve problemi görmezden gelerek karşılaştığı güçlüğü aşmasından ise çok daha az hoşlanmaktadırlar.
7. Öğrenciler genel olarak en çok tarihi olayların, sonra sırasıyla, bilim adamlarının serüvenlerinin, çeşitli ülkelere yapılan gezilerin, uzay ve zaman yolculuklarının hayvanların başından geçen serüvenlerin, kötülere karşı savaşan birinin kahramanlıklarının anlatıldığı hikâyelerden hoşlanmaktadırlar. Öğrencilerin sevgi, acıma, nefret gibi duyguların ve aptal insanların başına gelen komik olayların işlendiği, melek, şeytan gibi varlıkların kendi aralarında veya insanlarla yaptıkları mücadelelerin ve aptal insanların başından geçen komik olayların anlatıldığı hikâyelerden ise daha az hoşlandıkları görülmüştür.

8. Öğrencilerin hikâye unsurları ve hikâye konularına ilişkin tercihleri üzerinde cinsiyet ve öğrencinin ikamet ettiği yerleşim yeri değişkeninin oldukça fazla, akademik başarı düzeyinin orta seviyede etkisinin olduğunu söylemek mümkündür.

4.2.Öneriler

İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin hikâye unsurlarına ilişkin seçenekleri tercih etme durumları arasında farklılıklar vardır. Diğer bir söyleyişle her öğrenci her hikâye edici metinden aynı oranda hoşlanmamaktadır. Öğrencilerin hikâye unsurlarına ilişkin beklentileri üzerinde de özellikle cinsiyet, yaşanan yerleşim merkezi türü ve akademik başarı değişkenlerinin çok etkili olduğu görülmüştür. Bu sebeple öğrenciler için hazırlanan okuma ve ders kitaplarındaki hikâyelerde öğrencilerin tercihleri dikkate alınmalıdır.

Öğrencilerin kendi yaşadığı çevreye benzeyen yerlerde ve kendilerine benzeyen kahramanların başından geçen olayların anlatıldığı hikâyeleri daha çok hoşlandıkları görülmüştür. Bu yüzden öğretmen ve veliler öğrencilere okuma materyali sağlarken bu bulguya dikkat etmeli; MEB yetkilileri de ders kitabı seçerken, kitabın hangi bölgelerde okutulacağın önemli bir değişken olduğunun bilincinde olmalıdır.

KAYNAKÇA

Aktaş, Ş. (2003). **Roman Sanatı Ve Roman İncelemesine Giriş.** Ankara: Akçağ Yayınları.

Aktaş, Ş. Ve Gündüz, O. (2002). **Yazılı Ve Sözlü Anlatım.** Ankara: Akçağ Yayıncılık.

Akyol, H. (1999). Hikâye Haritası Yöntemiyle Metin Öğretimi. **Millî Eğitim.** S. 142, Nisan-Mayıs-Haziran.

Alp, Z. (2000). Tahsin Yücel'in Komşular Adlı Öyküsünde Uzam. **Hacettepe Ü. Edebiyat Fak. Dergisi.** C. 17, S.1, S. 109-119.

Bolat, S. (2003). **Öykü Yazma Teknikleri.** İstanbul: Papirüs Yayınları.

Burroway J. Ve Weınberg, S. (2003). **Writing Fiction.** New York: Longman.

Cemiloğlu, M. (1998). **Türkçe Öğretimi.** Bursa: Uludağ Ün. Basımevi.

Chenfeld, M. B. (1978). **Teaching Language Arts Creatively.** San Diego: Harcourt Brace Jovanovich Publishers.

Çetişli, İ. (2004). **Metin Talilerine Giriş II.** Anakara: Akçağ Yayınları.

 ISSN: 1308-2922

Dick, K. S. (1996). **The Learner As A Reader.** Crown, (Yeni Zelanda): Learning Media Limited.

Dick, K. S. (1996). **The Learner As A Reader.** Crown, (Yeni Zelanda): Learning Media Limited.

Donelson K. L. Ve Nılsen A. P. (2005). **Literature For Today's Young Adults.** Boston: Pearson/Allyn And Bacon

Gangi, J. M. (2004). **Encountering Children's Literature.** Boston: Pearson Education.

Gürel, N. R. (1997). Atatürk Devrinde Tahkiyeli Eserle İlgili Arayışlar. **Gazi Ü. Kastamonu Eğitim Fak. Dergisi**. C. 2, S. 3, S. 54-63.

Hennıngs, D. G. (2000). **Communication In Action.** Boston: Houghton Mifflin Company.

Huck, C. Ve Kiefer, B. (2004). **Children's Literature In The Elementary School.** Boston: Mc Graw Hill.

Karaalioğlu, S. K. (2000). Sözlü **Yazılı Kompozisyon: Konuşmak Ve Yazmak Sanatı.** İstanbul: İnkılap Kitapevi.

Kirszner, L. Ve Mandel, S. (2004). **Literature: Reading, Reacting Writing.** Boston: Thompson Publishing.

Lukens, R. J. (2004) . **A Critical Handbook Of Children's Literature**. New York: Paper Collins.

Narlı, M. (2002). Romanda Zaman Ve Mekan Kavramları. **Balıkesir Ü. Sosyal Bilimler Ens. Dergisi.** C. 5, S. 7, Mayıs, S. 91-106.

Nas, R.(2002). **Örneklerle Çocuk Edebiyatı.** Bursa: Ezgi Yayınevi.

Ochs, E. (1998). **Narrative. Discourse As Structure And Proces.** Tean, A. Van Dick (Ed.). London: Sage Publications.

Oğuzkan, A. F. (2000). **Çocuk Edebiyatı.** Ankara: Anı Yayınları.

Russel, D. (2005). **Literature For Children.** Boston: Pearson Publishing.

Sınar, A. (1995). Çocuk Yayınlarında Bulunması Gereken Özellikler. **Milli Eğitim Dergisi**, S. 127, Nisan-Mayıs-Haziran, S. 40-42.

Yakıcı, A. ve Diğer (2005). **Türkçe Yazılı Anlatım.** Ankara: Bilge Yayınları.